

Рудницька Неля Юріївна канд. пед. наук, доцент кафедри початкової освіти та культури фахової мови
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

КРЕАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасна освіта ставить перед педагогами завдання не лише передавати учням знання, але й формувати в них уміння творчо мислити, адаптуватися до змін і знаходити нестандартні рішення. У цьому контексті креативні технології посідають важливе місце в навчанні молодших школярів. Вони сприяють активізації мислення, розвитку уяви, формуванню комунікативних умінь, навичок самовираження та позитивної навчальної мотивації.

У Концепції «Нової української школи» підкреслюється, що вчитель початкових класів має впроваджувати інноваційні освітні технології, поєднуючи традиційні методи з сучасними підходами. Технологічний підхід дає змогу пов'язувати навчальний матеріал із реальним життям, формувати в дітей творче та креативне мислення, розвивати навички розв'язування проблем, комунікації, самоорганізації та рефлексії. Усе це в комплексі сприяє розвитку ключової компетентності — уміння вчитися.

У межах реалізації Концепції «Нової української школи» пропонується використовувати такі освітні технології: особистісно-орієнтовані, інтерактивні, ігрові, медіаграмотності, розвитку критичного мислення, організації успішної діяльності, а також креативні технології. Саме останні дають змогу учням створювати власний освітній продукт — портфоліо, проєкт, презентацію тощо. Такий продукт дозволяє дитині продемонструвати свої можливості, сформувати особистий «імпульс розвитку», вибудувати індивідуальну освітню траєкторію та показати, як вона може застосовувати набуті вміння на практиці [4, с. 1284–1285].

Однією з сучасних освітніх інновацій є креативна технологія, що базується на розвитку творчого потенціалу особистості. Використання креативних технологій на уроках сприяє підвищенню ефективності творчої діяльності учнів та розвитку їхніх інтелектуальних умінь. Основне завдання вчителя полягає у створенні умов, які стимулюють дітей до творчого самовираження та особистісного зростання. Інтеграція креативних методів передбачає зміщення акцентів у навчальному процесі: оновлення змісту, впровадження особистісно-орієнтованих підходів, а також трансформацію

ролі учня — з пасивного споживача знань на активного учасника навчання.

Креативні освітні технології — це такі технології, за допомогою яких учитель створює умови для розвитку творчих здібностей дітей і активізує їхню пізнавальну діяльність, що, у свою чергу, спонукає до творчого мислення [4, с. 1286].

Аналіз наукових підходів до визначення поняття «креативні технології» демонструє різноманітність трактувань. Дослідники підкреслюють, що креативні технології є дієвим інструментом розвитку інноваційного мислення, критичного аналізу, інтерактивної взаємодії та творчого підходу до навчання. Так, А. Беженар та Г. Янківська визначають креативні технології як методи, що сприяють розвитку інноваційного мислення через інтерактивні форми роботи та творчі завдання. А. Веремчук акцентує увагу на значенні інноваційних методик, які забезпечують самостійне створення знань і розвиток критичного мислення.

У науковому дискурсі поряд із терміном «креативні технології» активно використовується поняття «креативність». Д. Сімпсон визначав креативність як здатність людини виходити за межі стереотипного мислення та ламати звичні способи генерування ідей. А. Веремійчук трактує креативність як внутрішній ресурс, що проявляється як у побутовій, так і в професійній діяльності, і є рушійною силою прогресу та саморозвитку особистості [1, с. 255]. Л. Ткаченко стверджує, що творчість є природним елементом людської діяльності та необхідним її компонентом. У науковій літературі також наголошується на важливості формування креативності як процесу розвитку особистості [3, с. 32]. А. Беженар та Г. Янківська вважають, що творчість є і процесом, і результатом, тоді як креативність виступає її активною основою.

Один з основоположників теорії креативності Дж. Гілфорд стверджував, що креативність — це здатність відмовлятися від стереотипних способів мислення. Науковець виділяє шість параметрів креативності:

1. Виявлення та формулювання проблемних ситуацій.
2. Створення широкого спектра проблем.
3. Здатність генерувати різноманітні ідеї.
4. Оригінальність — створення асоціацій, несподіваних відповідей і нестандартних рішень.
5. Покращення об'єкта шляхом додавання нових елементів.
6. Розв'язання нетипових завдань, уміння вирішувати проблеми, тобто здатність до аналізу і синтезу [2, с. 17].

Сучасна початкова школа працює в умовах реформування освіти та переорієнтації навчального процесу на розвиток ключових і предметних компетентностей. Однією із важливих є математична компетентність, яка охоплює не лише засвоєння обчислювальних навичок, а й уміння аналізувати, досліджувати, логічно мислити, застосовувати математичні знання у різних життєвих ситуаціях. У цьому контексті особливої актуальності набуває використання креативних технологій, що сприяють підвищенню інтересу до математики та залученню молодших школярів до активної пізнавальної діяльності. Використання креативних технологій на уроках математики забезпечує: підвищення мотивації молодших школярів через емоційно-цікаві форми діяльності; глибше розуміння математичних понять завдяки моделюванню, експериментуванню, створенню власних прикладів; розвиток логічного, критичного й дивергентного мислення; створення ситуації успіху для кожного учня через різноманітність підходів і можливість творчого самовираження.

Щоб креативні технології працювали, важливо забезпечити: добір завдань відповідно до вікових особливостей учнів; поєднання творчих прийомів із традиційним навчанням; використання різних видів діяльності (рухова, інтелектуальна, емоційна); підтримання доброзичливої й безпечної атмосфери; поступове ускладнення матеріалу; рефлексію після виконання творчих завдань.

Креативні технології на уроках математики в початковій школі відкривають широкі можливості для формування математичної компетентності та розвитку творчого потенціалу молодших школярів. Вони роблять навчальний процес більш захопливим, доступним і результативним. Учні, які працюють у креативному середовищі, не лише краще засвоюють математичні знання, а й вчаться мислити, знаходити оригінальні рішення, взаємодіяти з однолітками та використовувати математику у реальному житті.

Список використаних джерел:

1. Веремчук А. Сучасний вимір педагогічної освіти: креативний підхід. *Актуальні питання гуманітарних наук*: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2020. Том 1. № 29. С. 253-258.
2. Павленко В.В. Креативність: сутність, структура, закономірності формування і розвиток. Педагогічна освіта: Теорія і практика. Педагогіка. Психологія : зб. наук. праць / Київ ун-т ім. Б. Грінченка / редкол.: Огнев'юк В.О., Хоружа Л.Л. [та ін.]. К. : ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. Вип. 23. С. 15–21.
3. Ткаченко Л. Креативність і творчість: сучасний контент. *Освіта та розвиток обдарованої особистості* 2014. № 9-10. С. 32-35.
4. Шанскова Т. І., Коновальчук І. М., Рудницька Н. Ю. Особливості професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів до впровадження креативних освітніх технологій. *Вісник науки та освіти*. 2024. Вип. 26. С. 1281–1290.